

عارف باوهجانی:

هه‌ره‌شه‌کانی ولاتانی دراوسی بو نه‌وه‌یه کۆمپانیکان و کونسولگه‌ریه‌کانی

جیهان نه‌یه‌نه کوردستان و ئیره به مه‌ترسیی بزانی

سازدانی:
بێند گه‌رمیانی

زانبارییانی ده‌ست ئی‌مه که‌وتون، له‌ ده‌رچووانی زانستگا دووره‌کانی ئێزانیس کوردستان سهره‌رای فشاری زوری ده‌روونی و چاودیری به‌ده‌وامی ده‌زگا سیخورییه‌کانی ناو زانکۆکان، به‌لام له‌ ئاستیکی زور باشدان، ئه‌مه واتای ئه‌وه ده‌دات که خۆره‌ه‌لاتی کوردستان له‌ زور بوارد له‌ ئاستیکی به‌رزایه‌وه خه‌لکه‌که‌ی ئاماده‌یی باشیان هه‌یه بۆ ئی‌داره‌کردنی کوردستان له‌ هه‌ر ئه‌گه‌رو رووداویکی چاوه‌ڕوانکراوا. * تا چه‌ند ئاماده‌یی هه‌یه له‌ پارته‌کانی خۆره‌ه‌لاتی کوردستانا به‌رو گۆرانکارییه‌کان؟

- گه‌لێک پارتی دێزین هه‌ن له کوردستانا له‌ میژده‌ خه‌بات ده‌که‌نو شه‌هید ده‌دن له‌ پێناو به‌ده‌ستپێنانی مافه‌کانی گه‌لی کورد له‌ خۆره‌ه‌لاتی کوردستان، ئه‌وه‌ش له‌ ئاستی ناوخۆ جی‌ه‌اندا تا راده‌یه‌ک داواکارییه‌کانی گه‌لی کوردی بنده‌ستی ئێزانی به‌ جیهان ناساندوه، به‌لام ئه‌گه‌ر ئاماژه به‌ ئاماده‌یی بکه‌ین ئه‌وا ده‌ببین که ئاماده‌ییه‌کی پێویست نه‌کراوه، به‌داخه‌وه له‌ چه‌ند سه‌له‌ی دوایدا که مه‌سه‌له‌ی گۆرانکاری خۆره‌ه‌لاتی ناوه‌راستو شه‌ری جیهان له‌گه‌ڵ ترۆریزمی نیۆنه‌ته‌وه‌یی له‌ گۆریدا بوو، ئی‌مه‌ی کورد له‌ خۆره‌ه‌لاتی کوردستان وه‌ک پێویست ئه‌و هه‌له‌مان نه‌قۆزته‌وه، له‌م کاته هه‌ستیاره‌دا دابرا‌ن له‌نیو پارته‌کان ده‌ستی پێکړه، ئه‌وه‌ش وایکړد که سیاسه‌تیکی یه‌که‌ده‌نگو هۆشیارانه په‌یرو نه‌کړیت، به‌لام ده‌توانم بڵێم لێهاتوو و پێشکه‌وتویی خه‌لک واده‌کات که ده‌بێت پارته‌کانیش گۆرانکارییه‌کی گشتی له‌ سیاسه‌تی خۆیاندا پیکه‌پێنن.

* پارتی سه‌ربه‌ستی کوردستان که پارتیکی کوردییه، تهنه‌ا کارو پرۆژه‌وه‌ جالاکیه‌ ئه‌م پارته‌ په‌یوسته به‌ خۆره‌ه‌لاتی کوردستان یاخود

عارف باوهجانی

مه‌به‌ستی هه‌ر چوار پارچه‌ی کوردستانه‌؟

- ئی‌مه وه‌لامی ئه‌و په‌رسپاره‌مان به‌ روونی له‌ به‌شی یه‌که‌می ئامانجه‌ کشتییه‌کانی ناو به‌رنامه‌و پرۆگرامی پارتیمان به‌ روونی داوه‌ته‌وه، که به‌مشیه‌وه «پارتی سه‌ربه‌ستی کوردستان» نیشتمانی کورد به‌ هه‌موو پارچه‌کانییه‌وه به‌ یه‌ک ولاتو نه‌ته‌وه‌ی کوردیش به‌ یه‌ک نه‌ته‌وه‌ ده‌ناسیت، ئه‌و سنوورانه‌ش که خراونه‌ته‌ نیوان به‌شه‌کانی کوردستانو به‌ رواله‌ت له‌تیا‌ن کردوه، به‌ ده‌ستکردی داگیرک‌ه‌رو سنووری زۆره‌ملیانی ده‌زانیتو دانانیان پێدا نانی، به‌لام له‌م هه‌لومه‌رجه‌ ناسکه‌دا، «پسک» به‌پێی چه‌ندین هه‌له‌سه‌نگاندنی سیاسی و ستراتیژیی رۆژ له‌ ناوچه‌که‌دا، خه‌باتو تیکۆشانی ئیستای تایبه‌ت ده‌کات بۆ به‌شی داگیرک‌ه‌راوی خۆره‌ه‌لاتی کوردستان، واته‌ خه‌باتی ئه‌م سه‌رده‌مه‌مان بۆ خۆره‌ه‌لاتی

کوردستانه‌، پێمانوایه له‌ هه‌موو به‌شه‌کانی داگیرک‌ه‌راوی کوردستانا پارتی سیاسی و چالاک هه‌یه، ئیتر پیمان دروست نییه‌ ده‌ست بخه‌ینه ناو کاروباری به‌شه‌کانی دیکه، به‌لام وه‌ک باسمان کردوه که نیشتمانی کورد به‌ هه‌موو پارچه‌کانییه‌وه به‌ یه‌ک ولاتو نه‌ته‌وه‌ی کوردیش به‌ یه‌ک نه‌ته‌وه‌ ده‌ناسین.

* پارته‌که‌تان پارتیکی تازه دامه‌زراوه له‌جاو پارته‌ کوردییه‌کانی دیکه‌ی خۆره‌ه‌لاتی کوردستان، چه‌ماده‌رتان چۆنه‌؟

- هینشتا ته‌مه‌نی ده‌سته‌به‌کاربوونی خه‌باتی پارته‌که‌مان نه‌گه‌یشتووه‌ته ۲ سال، به‌لام له‌و ماوه‌ کورتدا که‌لێک چالاکیه‌ی دیپلوماتی و نیۆنه‌ته‌وه‌یی گرنگی هه‌بووه، هه‌روه‌ها ریک‌خستنی چه‌ماوه‌ری ناوخۆی له‌ ئاستیکی باشدایه‌و رۆژانه‌ به‌ره‌و باشت‌ر ده‌روات، به‌لام پارتی سه‌ربه‌ستی نه‌ له‌ هه‌یج پارتیکی دیکه‌ی کوردستانی جیا‌بووه‌ته‌وه‌ نه‌خۆی به‌ ئه‌لت‌رنا‌تیقی

هیچ لایه‌نیکیش ده‌زانیت، ئی‌مه یه‌که‌یک له‌ خاله‌ گرنه‌گه‌کانی کارو تیکۆشانمان ئه‌وه‌یه که بناغه‌یه‌کی گرنگی دۆستایه‌تی له‌گه‌ڵ پارته‌کانی هه‌موو کوردستان به‌ گشتی و خۆره‌ه‌لاتی کوردستان به‌تایبه‌ت دروستیکه‌ین، تا راده‌یه‌کیش کارمان له‌سه‌ر کردوه‌و به‌رده‌وامیش ده‌بین، به‌داخه‌وه هه‌ندیک لایه‌ن به‌ ساردی به‌ده‌م ئه‌و نزیکایه‌ته‌وه‌ دین، ئه‌وه‌ش هه‌رگیز ئی‌مه ساردناکاته‌وه، چونکه ئه‌و ره‌وته‌ی ئی‌مه گرتومه‌انه‌ته‌به‌ر داخوایی خه‌لکه‌و پێداویستی جولا‌نه‌وه‌ی یه‌که‌گرتوی گه‌لی کورده‌.

* وه‌ک پارته‌که‌کانی دیکه‌ خاوه‌ن مۆله‌تان؟ ئه‌گه‌ر نا چۆن تاوه‌کو ئیستا مۆله‌تان پێنه‌دراوه‌؟

- به‌داخه‌وه ئی‌مه ئه‌وه‌ نزیکه‌ی ۲ سه‌له‌ داوای موله‌تمان له‌ حکومه‌تی هه‌ریم کردوه هینشتا موله‌تیان پێ نه‌داوین.

* پێتانوانییه‌ که هه‌ردوو حیزبی ده‌سه‌لات (یه‌کێتی و پارتی) له‌ناو وه‌زاره‌تو په‌رله‌مانو ته‌نانه‌ت فه‌رمانه‌گه‌کانیشا پرس به‌ ئه‌ندامی حیزبه‌یه‌کانی تر ناکه‌ن، که ئه‌مه‌ش زۆرچاره‌ گه‌لی لای حیزبه‌یه‌کان دروستکردوه‌؟

- ئه‌وه‌ی که ده‌بینیم به‌تایبه‌ت له‌م دواییانه‌دا هه‌ستده‌که‌م که پرسێ زۆر به‌ پارته‌کانی دیکه‌ ده‌کړیت، چه‌ندین جار کۆبوونه‌وه‌ی پارته‌ سیاسیه‌کان به‌ سه‌رپه‌شتی سه‌رۆک بارزانی به‌رپه‌وه‌چوو، نارندنی شانسی پارته‌ کوردستانییه‌کان بۆ تورکیا هه‌روه‌ها ولاتانی دیکه، ئه‌مانه‌ ده‌لیلی راپرسکردن به‌ پارته‌کانی دیکه‌.

* رایه‌ک هه‌یه‌ پێیوايه ئێران هه‌ر چاره‌و به‌ بیانویه‌ک فشار ده‌خاته سه‌ر هه‌ریمی کوردستان چ له‌ رێگای داخستنی مه‌رزوه‌ بێت یاخود برینی ئه‌و کارمبایه‌ی که داویه‌تی به‌ سنووری شاری خانه‌قینو شاره‌کانی تر، زۆرچاره‌ی ده‌نگۆی به‌ستی

سه‌رچاوه‌ی ناوی ئه‌لوه‌ن... هتد، به‌ بۆججونی ئیوه‌ هۆکاری ئه‌م هه‌موو گرختانه‌ به‌هۆی ئه‌و ئارامییه‌وه‌ نییه‌ که ئه‌مه‌رۆ له‌ کوردستانا فه‌راهه‌م ده‌کړیت؟

- کۆماری ئیسلامی ئێزانیس هه‌روه‌ک تورکیا له‌ به‌هانه‌دايه بۆ تیکدانی ئه‌وه‌لومه‌رجه‌ ده‌ستکه‌وته‌ی باشووری کوردستان، ئه‌وانه‌ دوژمنی گه‌لی کوردن، ئێران هه‌یج له‌ تورکیا که‌متر نه‌کردوه به‌رامبه‌ر به‌ گه‌لی کورد له‌ باشوورو هه‌موو به‌شه‌کان، به‌لام ئێران به‌ شکل و قه‌واره‌ی دیکه ده‌یکات، ئه‌وان ده‌بینن که باشووری کوردستان له‌ ئاست ئابووری نیۆنه‌ته‌وه‌یییه‌وه‌ به‌ره‌و پێشکه‌وتنی زیاتر ده‌روات، ئه‌مه‌ش ژانه‌سه‌ریکه بۆ ئه‌و ۳ ولاته‌ی که دان به‌ مافی گه‌لی کوردا نانی، له‌به‌ره‌وه‌ی ناتوانن به‌ ئاشکرا ده‌ست به‌سه‌ر ئه‌و به‌شای کوردستانا بگه‌رنه‌وه، هه‌ر چاره‌و به‌هانه‌یه‌ک دینته‌وه‌ بۆ توپیارانکردن و تیکدانی ئاسایشی سنووره‌کان، بۆ ئه‌وه‌ی ولاتانو کۆمپانیانی جیهانی ئه‌و ناوچه‌ش به‌ ناوچه‌یه‌کی مه‌ترسیدار بزانی و کاروباری بازرگانی کۆنسولگه‌رییان دووربخه‌نه‌وه‌ له‌ کوردستان، بێگومان کۆماری ئیسلامی ئێران زۆر له‌ میژده‌ له‌ فیکری به‌ستی ئاوی سیروانو چه‌ندین چۆمی دیکه‌یه که به‌ خاکی کوردستانا تێپه‌رده‌بێت، به‌لام به‌هۆی چاودیری نیۆنه‌ته‌وه‌یی ناتوانن به‌ ئاشکرا ئه‌و کارانه‌ بکه‌ن، وه‌رگرتنی کاره‌باو هه‌ر که‌ره‌سه‌یه‌کی دیکه له‌لایه‌ن ئێزانه‌وه جی‌گای باوه‌ر نییه‌، به‌لام هه‌لومه‌رجه‌ جوگرافیاوی سیاسی خه‌لکی کوردستان و هه‌لکه‌وتوه‌ که ئه‌گه‌ر بمانه‌ویت وه‌ک هه‌ر ولاتیکی دیکه‌ی جیهان پێوه‌ندی ئابووری و سیاسی له‌گه‌ڵ دراوسی بیه‌ستین، مه‌خاین و ده‌بینین دراوسێکانمان هه‌ر هه‌مان داگیرک‌ه‌رمانن.

ئازاد چالاک: زیاتر له ۲۰۰ که‌س به‌ تۆمه‌تی گه‌نده‌لی ده‌ستگیر کراون

سازدانی:
هه‌ستیار قادر

سالم ره‌حمان

۱۲-۲۱

سه‌اعیدی سه‌رۆکی لیژنه‌ی نه‌زاهه‌دا، دواتر داوای لیکرا که بێته‌ به‌رده‌م په‌رله‌مان بۆ لێپرسینه‌وه‌ له‌گه‌لیداو ۱۲ بۆ ۱۴ تۆمه‌تی ئاراسته‌کرا که هه‌ندیکیان په‌یوه‌ندی به‌ کێشه‌ی داراییه‌وه‌ هه‌بووه‌و له‌ سالیکیشدا ۱۲۷ رۆژ له‌ ده‌ره‌وی عێراق بووه، هه‌ندیک له‌ تۆمه‌تانه‌ش په‌یوه‌ندی به‌ ئاشکراکردنی هه‌واله‌ره‌ نه‌هێنییه‌کانی ده‌سته‌ی نه‌زاهه‌وه‌ هه‌بووه‌ له‌ناو وه‌زاره‌ته‌کاندا که رازی رازی رۆلی تیدا هه‌بووه، له‌دوای وه‌لامدانه‌وه به‌رامبه‌ر به‌ تۆمه‌تانه‌، له‌ په‌رله‌ماندا خرایه‌ ده‌نگدانه‌وه‌و زۆریه‌ی ئه‌ندام په‌رله‌مانان باوه‌ریان به‌ وه‌لامه‌کانی نه‌بوو، به‌لام به‌هۆی ته‌واونه‌بوونی نیسابی یاسایی په‌رله‌مان نه‌توانا ئیتمانه‌ی لێ بیه‌نه‌یه‌وه‌ وه‌ک سه‌رۆکی ده‌سته‌ی نه‌زاهه‌، به‌ر له‌ دوو هه‌فته‌ له‌ سه‌فه‌ره‌که‌ی رازی رازی بۆ ئه‌مریکا، لیژنه‌ی نه‌زاهه‌ نووسراویکی ئاراسته‌ی دادگاو حکومه‌ت کردو تیا‌دا داوایکردوه‌و که ئاگادارین که رازی رازی به‌نیازه رابکات، تا رێی لێبگرن، به‌لام هه‌یج رێوشوونیک نه‌گه‌یراهه‌ر، تا وای لێهات رازی به‌خۆی کۆمه‌لیکی زۆر به‌لگه‌و دیکۆمینته‌وه‌ که نازانیت به‌ ته‌واوی چیه‌ که هه‌ندیکیان له‌وانه‌یه له‌ به‌رژوه‌ه‌ندی خۆی بێتو هه‌ندیکیشیان له‌ دژی هه‌ندیک له‌ وه‌زیره‌کانی حکومه‌تی مالیکی بن به‌ره‌و ئه‌مریکا هه‌له‌هات، ئیستاش

ئازاد چالاک په‌رله‌مانتاری لیستی هاو‌په‌یمانی کوردستان

لیژنه‌ی نه‌زاهه‌ له‌ هه‌لی ئه‌وه‌دايه داوا له‌ ئه‌مریکا بکات که رازی رازی ته‌سلیم به‌ حکومه‌تی عێراقی بکاته‌وه تا لێپرسینه‌وه‌ی له‌گه‌لدا بکړیت. * لیژنه‌ی نه‌زاهه‌ چی کردوه‌و بۆ وه‌رگرتنی مسۆگه‌رکردنی متمان‌ه‌ی خه‌لک به‌ لیژنه‌ی نه‌زاهه‌؟ - م پێشنیازی ئه‌وه‌م بۆ ئه‌ندامانی لیژنه‌ی نه‌زاهه‌ کرد که ئی‌مه ده‌بیت له‌ وه‌زیره‌کانی خۆمانه‌وه‌ ده‌ستپێکه‌ین تا متمان‌ه‌ی خه‌لکمان هه‌بێت، که

بروانه‌مه‌کانماندا هه‌یه‌و هه‌ندیکیان ساخته‌یه، هه‌ندیک له‌ به‌رپه‌سه‌کانیش به‌شیه‌یه‌کی نا‌ناسایی مولکو مالیان زیادیکردوه‌ ئه‌مه‌ تا چه‌ند راسته‌و لێپرسینه‌وه‌ چیه‌ به‌رامبه‌ری؟ - ئه‌وه راسته‌ ئی‌مه له‌ لیژنه‌ی نه‌زاهه‌ فۆرمیکمان دا‌به‌شکردوه‌ به‌سه‌ر هه‌موو وه‌زیرو بریکاری وه‌زاره‌ته‌کاندا، تا بزانیان چی بروانه‌یه‌کیان هه‌یه‌و به‌ ته‌سدیق‌ه‌راوی بۆمانی به‌ینن و ئیستیماره‌یه‌کی تریتمان ئاساده‌کردوه‌ سه‌به‌رته‌ به‌و مولکو مالانه‌ی که پێش وه‌رگرتنی پۆسته‌کانیان هه‌یانبووه‌و داوی وازه‌ینانیان له‌ پۆسته‌کانیان ده‌یان‌بێت، سالانه‌ش چی گۆرانکارییه‌کی به‌سه‌ردا دیتو له‌نیو ئه‌ندام په‌رله‌مانه‌کاندا ده‌نگی ئه‌وه هه‌یه‌ هه‌ندیکیان به‌و بروانه‌یه‌وه نه‌هاتون که ئیستا هه‌یانه‌.

* به‌هۆی گه‌نده‌لیی له‌ بواری نه‌وتدا باس له‌وه‌ده‌کړیت که هه‌ندیک له‌ داها‌ته‌ داراییه‌کانی ئه‌و گه‌نده‌لییه‌ چووته‌ ده‌ست گروپه‌ چه‌کدرا‌ه‌کان، زانیاریتان لایه‌؟ - به‌لێ راسته‌ هه‌ندیک له‌ پاره‌کانی نه‌وت ده‌چینه‌ ده‌ست گروپه‌ تیرۆریسته‌یه‌کان و میلیشیاکان. * له‌ ماوه‌ی ئه‌م دوو سالی کارکردنه‌دا له‌ لیژنه‌ی نه‌زاهه‌ تا چه‌ند سه‌رکه‌وتوو‌بوون؟ - مانه‌توانیوه‌ به‌شیه‌یه‌کی باش

ئه‌و کاره‌ بکه‌ین. * هۆکاری چیه‌ی؟ - به‌شێکی په‌یوه‌ندی به‌ لیژنه‌که‌وه‌ هه‌یه‌ که له‌ کوردو شیعه‌و سونه‌ پیکدیت تا شه‌ش مانگ، له‌به‌ره‌وه‌ی سه‌رۆکی لیژنه‌که‌ که شیعه‌یه‌ له‌گه‌ڵ ئه‌ندامه‌ سونه‌کاندا ته‌واونه‌بوو، هه‌ندیک کۆبوونه‌وه‌ی لیژنه‌که‌ش ته‌نها من و سه‌رۆکی لیژنه‌که‌ دانیشتمان ده‌کردو ئیستاش هینشتا ئه‌و هه‌ستیاریه‌ هه‌ر ماوه‌ ئه‌مه‌ش کاره‌کانی په‌خستوه‌.

* به‌پێی هه‌ندیک زانیاریی تا ئیستا ۳۰۰ دۆسیه‌ی گه‌ندلی ته‌سلیم به‌ دادگا کراوه‌و دادگا به‌ باشی به‌ده‌م دۆسیه‌کانه‌وه‌ نه‌چوووه‌ ئه‌مه‌یان تا چه‌ند راسته‌؟ - دادگا لیکۆلینه‌وه‌ی له‌ هه‌ندیک له‌و دۆسیانه‌دا کردوه‌، به‌لام دادگا سسته‌ ده‌یگه‌رینته‌وه‌ بۆ بارودۆخه ئه‌منیه‌که‌و له‌گه‌ڵ ئه‌مه‌شدا دادگا رێوشوینی له‌سه‌ر چه‌ند دۆسیه‌یه‌ک کتووه‌ته‌به‌رو حوکمه‌ت غیابی ده‌رکردوه‌و هه‌ندیک له‌ به‌رپرسانیی ده‌ستگیر کردوه، جگه‌ له‌وه‌ نزیکه‌ی ۳۶۶ که‌س هه‌ن که له‌نیوان ۶ مانگ بۆ یه‌ک سال ده‌ستگیرکراون به‌ تۆمه‌تی گه‌نده‌لی و هه‌ندیکیان تاوانه‌کانیان زۆر سووک بووه‌و له‌ گرتووخانه‌دا له‌ بیرچوون و ناو ناوبانگیان رۆشتوه‌و لیژنه‌ی نه‌زاهه‌ش له‌و رووه‌وه‌ به‌دواداچوونی کردوه‌.